

ĐẠO ĐỨC CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

trong Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII

TS PHẠM HUY THÀNH

Trưởng Đại học Kinh tế, Đại học Đà Nẵng

Hồ Chí Minh luôn khẳng định sự nghiệp cách mạng là quá trình lâu dài và phức tạp, để đi đến thành công thì có nhiều yếu tố, trong đó yếu tố nắm vai trò quan trọng, quyết định dẫn đến thành công chính là đội ngũ cán bộ, đảng viên “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc”, “Công việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”¹. Chính vì vậy, coi trọng và thường xuyên chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên là nét nổi bật trong công tác tư tưởng của Đảng ta, đồng thời đó là công việc có ý nghĩa cấp bách lâu dài.

Từ khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời cho đến nay, trong mỗi thời kỳ, mỗi giai đoạn lịch sử của cách mạng, vai trò của cán bộ, đảng viên luôn được phát huy và trở thành chỗ dựa niềm tin cho quần chúng nhân dân “Đảng viên đi trước, làng nước theo sau”. Đảng ta chỉ rõ, xây dựng kinh tế - xã hội là nhiệm vụ trọng tâm, xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt, trong đó công tác cán bộ, đảng viên là then chốt của vấn đề then chốt. Đội ngũ cán bộ, đảng viên là người trực tiếp gần gũi với nhân dân, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, tình cảm của quần chúng nhân dân. Họ là cầu nối giữa nhân dân với Đảng và Nhà nước, trực tiếp giải quyết mọi thắc mắc, vấn đề bức xúc của quần chúng nhân dân trong thực tiễn cuộc sống.

Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII đã khẳng định thành tựu 35 năm công cuộc đổi mới: “Kinh tế nước ta duy trì tốc độ tăng trưởng bình quân khá cao (khoảng 6%/năm). Nhiều khó khăn vướng mắc, hạn

chế, yếu kém từ các năm trước đã tập trung giải quyết và đạt những kết quả bước đầu. Chất lượng tăng trưởng được cải thiện; kinh tế vĩ mô ổn định khá vững chắc; lạm phát được kiểm soát và duy trì ở mức thấp; các cân đối lớn của nền kinh tế tiếp tục được bảo đảm và có bước cải thiện; kỷ luật, kỷ cương tài chính - ngân sách nhà nước được tăng cường... Chính trị, xã hội ổn định, đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt. Các lĩnh vực an sinh xã hội, y tế, giáo dục - đào tạo, khoa học - công nghệ, bảo vệ môi trường, phát triển văn hóa, xây dựng con người Việt Nam... có nhiều chuyển biến tích cực, có mặt khá nổi bật”². Thành tựu đạt được như trên có sự đóng góp không nhỏ của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Những người đã trực tiếp tham gia vào quá trình sản xuất, trao đổi công nghệ, nâng cao năng lực quản lý. Một số cán bộ, đảng viên đã trở thành ngọn cờ đầu của các phong trào: tiến quân vào khoa học công nghệ, chương trình vì biển đảo, chương trình nông thôn mới, nâng cao năng lực cạnh tranh cho doanh nghiệp Việt Nam trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế. Để tiếp tục phát huy được những kết quả trên trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, Đại hội XIII khẳng định: “Công tác cán bộ phải thực sự là “then chốt của then chốt”, tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cán bộ cấp chiến lược và người đứng đầu đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ; phát huy trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên theo phương châm chức vụ càng cao càng phải gương mẫu”³.

Bên cạnh những thành tựu to lớn nêu trên, trong quá trình đổi mới Đảng ta cũng còn không ít những yếu kém khuyết điểm cần được khắc phục để xứng đáng là một Đảng Cộng sản chân chính “Đảng đạo đức, Đảng văn minh”. Những yếu kém không chỉ diễn ra trong các lĩnh vực kinh tế, trong cơ chế quản lý, trong chính sách phát triển về văn hóa, giáo dục đào tạo, trong lĩnh vực an ninh quốc phòng cũng như trong hoạt động của các tổ chức chính trị - xã hội. Đặc biệt là trong công tác xây dựng chính đôn đảng, sự xuống cấp về mặt đạo đức của một số bộ phận không nhỏ của cán bộ đảng viên.

Đánh giá thực trạng đạo đức cán bộ, đảng viên trong quá trình đổi mới của đất nước, Đại hội XIII khẳng định: “Việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên, một số suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; vẫn còn tình trạng nói không đi đôi với làm; không tuân thủ nguyên tắc của Đảng; quan liêu, tham nhũng, lãng phí, cá nhân chủ nghĩa, cơ hội, thực dụng, bè phái, gây mất đoàn kết nội bộ; chưa nêu cao ý thức trách nhiệm trước tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương và nhân dân. Thực hiện quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên chưa trở thành nề nếp, hiệu quả chưa cao. Một số cán bộ vi phạm đến mức phải kỷ luật, xử lý hình sự, trong đó có cả Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương. Việc đấu tranh với các biểu hiện lệch lạc về đạo đức, lối sống chưa mạnh mẽ. Tự phê bình và phê bình ở không ít nơi còn hình thức; tình trạng nể nang, né tránh, ngại va chạm còn diễn ra nhiều nơi; một bộ phận cán bộ, đảng viên thiếu ý thức tự giác nhận khuyết điểm và trách nhiệm của mình đối với nhiệm vụ được giao”⁴. Mặt khác, trong việc thực hiện một số nguyên tắc xây dựng Đảng, cán bộ đảng viên vẫn còn bộc lộ những khuyết điểm: “Một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa tiên phong, gương mẫu; tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ vẫn còn diễn biến phức tạp. Tự phê bình và phê bình ở nhiều nơi còn hình thức. thực hiện trách nhiệm nêu gương, nhất là của người đứng đầu chưa tạo ra sự lan tỏa sâu rộng”⁵.

Công tác đấu tranh phòng chống tham nhũng, lãng phí đã được những kết quả tích cực, đưa lại niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Ban chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng đã chỉ đạo quyết liệt, không có vùng cấm, không có ngoại lệ; nhiều vụ án tham nhũng nghiêm trọng, phức tạp đã được xử lý nghiêm: Điển hình như các vụ án xảy ra tại Tổng Công ty Công nghiệp Tàu thủy Việt Nam (Vinashin); Công ty cổ phần VN Pharma; Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam; vụ án Phan Anh Vũ; vụ án Đinh Ngọc Hề; vụ án Nguyễn Văn Dương, Phan Sào Nam; vụ án Phạm Công Danh và đồng phạm; vụ án AVG; vụ án Ngân hàng Phương Nam; vụ án tại Công ty Hải Thành, Quân chủng Hải quân... Nhưng bên cạnh những thành quả bước đầu đó, vẫn đề tham nhũng, lãng phí vẫn còn diễn ra phức tạp: “Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí ở một số địa phương, bộ, ngành chưa chuyển biến rõ rệt; tham nhũng, lãng phí vẫn còn diễn biến phức tạp”⁶; do chính sự tha hóa của một bộ phận cán bộ, đảng viên, vi phạm nguyên tắc tổ chức của Đảng “nguyên tắc tập trung dân chủ ở một số nơi chưa nghiêm, thậm chí còn vi phạm, mất đoàn kết nội bộ, có nơi biểu hiện cục bộ, lợi ích nhóm. Kiểm soát quyền lực còn lúng túng, hiệu quả thấp”⁷.

Sinh thời, Hồ Chí Minh thường căn dặn cán bộ, đảng viên: “Trước mắt quần chúng không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà được họ yêu mến. Quần chúng chỉ yêu mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”⁸. Phẩm chất đạo đức không phải từ trên trời rơi xuống, không phải là bẩm sinh của con người. Đây là kết quả của quá trình tự tu dưỡng, tự rèn luyện bền bỉ, lâu dài của mỗi người. Chính vì vậy, cán bộ, đảng viên phải luôn phấn đấu, rèn luyện bản thân mình để trở thành chuẩn mực tiêu biểu cho quần chúng nhân dân noi theo.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công cuộc đổi mới, Đảng ta đã đề ra tiêu chuẩn của người cán bộ, đảng viên: Có tinh thần yêu nước, tận tụy phục vụ nhân dân, có lập trường tư tưởng vững vàng, kiên định với mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; có phẩm chất đạo đức: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, có tinh thần

tự phê bình và phê bình; trong mọi hoàn cảnh và tình huống phải kiên quyết đấu tranh phòng chống tham nhũng; có ý thức tổ chức kỷ luật cao, có trình độ chuyên môn tốt; có sự hiểu biết về lý luận chính trị và thực hiện nghiêm túc mọi chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước.

Tiếp tục phát triển và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đảng viên đảm bảo yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đại hội XIII đã đề ra nhiệm vụ nâng cao chất lượng đảng viên, xây dựng đội ngũ cán bộ từ trung ương cho đến cơ sở thật sự trong sạch, gương mẫu, có phẩm chất đạo đức cách mạng, có ý thức kỷ luật tốt, có đủ năng lực để hoàn thành mọi công việc được giao: “Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Hoàn thiện thể chế, quy định về công tác cán bộ, tiêu chuẩn chức danh, tiêu chí, cơ chế đánh giá cán bộ. Xây dựng đội ngũ cán bộ, trước hết là người đứng đầu có bản lĩnh chính trị vững vàng, có đạo đức trong sáng, năng lực nổi bật, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, dám hành động vì lợi ích chung, có uy tín cao và thực sự tiên phong, gương mẫu, là hạt nhân đoàn kết”⁹.

Rèn luyện phẩm chất đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân trong đội ngũ cán bộ đảng viên là vấn đề luôn luôn được Đảng ta quan tâm hàng đầu. Đảng Cộng sản Việt Nam coi đây là vấn đề then chốt trong công tác xây dựng chính đôn Đảng, để Đảng thực sự trong sạch, vững mạnh xứng đáng là tổ chức duy nhất lãnh đạo Cách mạng Việt Nam. Đại hội XIII đã chỉ ra phương hướng, nhiệm vụ trong thời gian tới của các công tác xây dựng đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên: “Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các chuẩn mực đạo đức cách mạng phù hợp với điều kiện mới và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc để làm cơ sở cho cán bộ, đảng viên tự giác tu dưỡng, rèn luyện, tự điều chỉnh hành vi ứng xử trong cuộc sống hàng ngày. Đẩy mạnh giáo dục đạo đức cách mạng, làm cho mỗi cán bộ, đảng viên thấy rõ bổn phận và trách nhiệm của mình, luôn vững vàng trước mọi khó khăn, thử thách và không bị cám dỗ bởi vật chất, tiền tài, danh vọng; đấu tranh hiệu quả với mọi biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, bệnh quan liêu, cơ

hội, cục bộ, bè phái, mất đoàn kết nội bộ. Nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng suốt đời, thường xuyên “tự soi”, “tự sửa” và nêu cao danh dự, lòng tự trọng của người đảng viên. Kịp thời biểu dương những điển hình tiên tiến, những tấm gương sáng về đạo đức, lối sống; đấu tranh mạnh mẽ với các biểu hiện lệch lạc và xử lý nghiêm những hành vi vi phạm đạo đức, lối sống”¹⁰.

Để phương hướng, nhiệm vụ của công tác xây dựng rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên theo tinh thần của Đại hội XIII sớm đi vào cuộc sống, cần phải tiến hành đồng bộ các giải pháp sau đây:

Thứ nhất, tiếp tục phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa gắn với đảm bảo với công bằng xã hội. Kinh tế phát triển là điều kiện để tạo lập môi trường kinh tế - xã hội lành mạnh - cơ sở cho quá trình giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên. Thực hiện tốt việc phát triển kinh tế, qua đó nâng cao đời sống vật chất cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân.

Thứ hai, chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đảng viên để có đủ năng lực, phẩm chất, bản lĩnh chính trị để đáp ứng với yêu cầu mới và tình hình mới của đất nước. Trong đó, nâng cao hiệu quả công tác giáo dục đạo đức và phát huy tính tự giác, tự rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên để chống lại 27 biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Giáo dục đạo đức cho cán bộ, đảng viên là quá trình tổng hợp; trong đó, đặc biệt là sự tự rèn luyện, tự nguyện, tự giác phục vụ tổ quốc, phục vụ nhân dân với sự thôi thúc nội tâm của mỗi cán bộ, đảng viên.

Thứ ba, tiếp tục nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng. Đây chính là quá trình tăng cường quản lý, kiểm tra, giám sát của các cấp, các ngành, các đoàn thể nhân dân đối với cán bộ, đảng viên. Do buông lỏng quản lý, kiểm tra giám sát của các cấp, các ngành, các đoàn thể và nhân dân đối với cán bộ, đảng viên nên đã tạo môi trường thuận lợi cho sự sa đọa về lối sống, xuống cấp về đạo đức ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên. Chính vì vậy, phải thường xuyên chăm lo xây dựng tổ chức cơ sở Đảng trong sạch vững mạnh. Kiên quyết đấu tranh đưa ra khỏi Đảng những đảng viên tiêu cực, thoái hóa biến chất. Phân loại đảng viên thông qua kết quả hoạt động

thực tiễn, mức độ hoàn thành nhiệm vụ được giao. Tăng cường và phát huy vai trò kiểm tra giám sát của quần chúng nhân dân đối với cán bộ, đảng viên bằng cách trực tiếp hoặc gián tiếp qua các cơ quan đại diện.

Thứ tư, công tác đấu tranh phòng chống tham nhũng phải được lãnh đạo, chỉ đạo và thực hiện quyết liệt toàn diện, đi vào chiều sâu, với quyết tâm chính trị từ trung ương tới địa phương, “không có vùng cấm” và không ngoại lệ. Đấu tranh chống tham nhũng, quan liêu là việc làm cấp bách trong giai đoạn hiện nay, các giải pháp và biện pháp đấu tranh chống tham nhũng và quan liêu phải được quán triệt từ trên xuống dưới một cách đồng bộ và cần được thực hiện một cách triệt để. Thành công của công tác đấu tranh phòng chống tham nhũng sẽ gây dựng lại niềm tin của quần chúng nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Thứ năm, đẩy mạnh công tác xây dựng tư tưởng cho cán bộ, đảng viên. Phải tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên thông học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước. Trong quá trình giáo dục phải tiếp tục đẩy mạnh đa dạng hóa về hình thức, nội dung phong phú gắn lý luận với thực tiễn để “từng bước khắc phục tình trạng lười học, ngại học lý luận chính trị, dạy và học hình thức”. Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng kết hợp với việc thực hiện cuộc vận động “Học tập và làm theo tư tưởng đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” cho

cán bộ, đảng viên đi vào chiều sâu, tránh tình trạng hình thức, xơ cứng, đảm bảo tính hiệu quả, phù hợp với từng ngành, từng địa phương, từng cơ sở Đảng.

Trong sự nghiệp đổi mới ở nước ta hiện nay, đội ngũ cán bộ, đảng viên có vai trò quan trọng trong việc khơi dậy tính tích cực, sáng tạo của quần chúng nhân dân và đấu tranh chống tiêu cực xã hội. Vì thế, vấn đề đạo đức của cán bộ, đảng viên có tầm quan trọng đặc biệt, góp phần vào việc nâng cao trình độ, năng lực và phẩm chất để họ có đủ bản lĩnh góp phần thực hiện thành công công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đúng với tinh thần Đại hội XIII khẳng định: “Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược và người đứng đầu đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Xây dựng hoàn thiện chính sách phát hiện, thu hút, sử dụng nhân tài; có cơ chế bảo vệ những cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung, đồng thời xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm”¹¹.

1, 8. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t. 5. Nxb CTQG, H, 2000, tr. 269, 273; 552.

2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb CTQG - ST, H, 2021, t. 1, tr. 20 - 21, tr. 27; t. 2, tr. 178 - 179; tr. 223; tr. 224; tr. 225; t. 1, tr. 187; t. 2, tr. 237; t. 2, tr. 230.

KIỂM TRA, GIÁM SÁT VÀ THI HÀNH KỶ LUẬT ĐẢNG...

Tiếp theo trang 45

bậc tiền nhân cho thấy chất lượng quan trọng hơn số lượng trong hầu hết mọi công việc, đối với công tác xây dựng Đảng, kinh nghiệm ngày càng có ý nghĩa sâu sắc. Thời gian tới, đất nước ta có nhiều thuận lợi nhưng cũng lắm khó khăn. Để đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới, Đảng ta phải luôn giữ vững phương châm “thà ít mà tốt” trong việc xây dựng đội ngũ đảng viên. Đây là công việc không đơn giản, cần phải kiên trì, chủ động, sáng tạo với nhiều giải pháp để xây dựng đội ngũ đảng viên xứng đáng là “người lãnh đạo và là người đầy tớ trung thành của Nhân dân”.

1 2, 3, 4, 5. V.I.Lênin: *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1978, t. 45, tr. 446; t. 8, tr. 462; t. 41, tr. 6;

t. 44, tr. 154; tr. 214.

6, 7. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, t. 15, tr. 292; t. 5, tr. 326.

8. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb CTQG - ST, H, 2021, tr. 200.

9. Báo cáo của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực tại *Cuộc họp lần thứ 22 của Ban Chỉ đạo*, ngày 18-11-2022.

10, 11. Phát biểu của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị toàn quốc tổng kết 10 năm công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, ngày 30-6-2022.

12. Phát biểu của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước tại *Hội nghị tổng kết công tác kiểm tra, giám sát nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng*, ngày 27-11-2020.